

Spis 8 Ans 3/2007 byl spojen se spisem číslo 8 Ans 2/2007 a pod touto spisovou značkou bylo rozhodnuto takto:

č. j. 8 Ans 2/2007 - 51

ČESKÁ REPUBLIKA ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců JUDr. Petra Příhody a Mgr. Jana Passera v právní věci žalobce: B. T. A., proti žalované: Policie České republiky, Oblastní ředitelství cizinecké a pohraniční policie, Praha 3, Olšanská 2, v řízení o kasačních stížnostech žalobce proti usnesením Městského soudu v Praze ze dne 9. 11. 2006, čj. 8 Ca 260/2006-22, a ze dne 31. 1. 2007, čj. 8 Ca 260/2006-33,

t a k t o :

- I. Věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 8 Ans 2/2007 a 8 Ans 3/2007 se spojují ke společnému projednání a rozhodnutí. Věc bude nadále vedena pod sp. zn. 8 Ans 2/2007.
- II. Kasační stížnosti se zamítají.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobou ze dne 6. 9. 2006 se žalobce domáhal vydání rozhodnutí, kterým by bylo určeno, že „žalovaný zkrátil svým postupem žalobce na jeho právech a je povinen vydat žalobci vízum nad devadesát dnů za účelem strpění pobytu až do doby konce platnosti rozhodnutí o správním vyhoštění uděleného žalobci“. Žalobu odůvodnil tím, že jeho žádost o udělení víza k pobytu nad devadesát dnů za účelem strpění pobytu byla ústně zamítnuta, a to přes výslovnou písemnou žádost žalobce, podle níž trval na písemném sdělení nebo rozhodnutí. Žalobce zároveň požádal o osvobození od soudního poplatku.

Městský soud v Praze usnesením ze dne 9. 11. 2006, čj. 8 Ca 260/2006-22 (dále též „usnesení I.“), žádost žalobce o osvobození od soudního poplatku zamítl.

Žalobce (stěžovatel) brojil proti usnesení městského soudu kasační stížností (dále též „kasační stížnost I.“), podanou z důvodu tvrzené vady řízení před městským soudem. Ten podle stěžovatele zamítl návrh na osvobození od soudního poplatku proto, že stěžovatel neprokázal své tvrzení o špatné majetkové situaci. Stěžovatel však zaslal městskému soudu k jeho výzvě vyjádření, podle něž je v České republice bez prostředků v tíživé finanční i osobní situaci. Stěžovatel v kasační stížnosti odkázal také na rozsudek Nejvyššího správního soudu publikovaný pod č. 10/2006 Sb. NSS a citoval jeho pasáže, ve kterých Nejvyšší správní soud upozornil na působení tzv. negativní důkazní teorie. Městský soud se podle stěžovatele dopustil stejného pochybení i v nyní posuzované věci. Stěžovatel zároveň požádal o přiznání odkladného účinku jeho kasační stížnosti a požádal o ustanovení právního zástupce pro řízení o ní.

Městský soud usnesením ze dne 27. 11. 2006, čj. 8 Ca 260/2006-30, vyzval stěžovatele k uhrazení soudního poplatku za řízení o kasační stížnosti I., a usnesením z téhož dne, čj. 8 Ca 260/2006-31, jej vyzval k předložení plné moci udělené advokátovi k zastupování v řízení o kasační stížnosti a k doplnění kasační stížnosti.

Usnesením ze dne 31. 1. 2007, čj. 8 Ca 260/2006-33 (dále též „usnesení II.“), městský soud zamítl žádost stěžovatele o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti.

Stěžovatel brojil proti usnesení II. městského soudu kasační stížností (dále též „kasační stížnost II.“), podanou z důvodu tvrzené vady řízení před městským soudem. Ten podle stěžovatele zamítl žádost o ustanovení zástupce proto, že stěžovatel neprokázal své tvrzení o špatné majetkové situaci. Stěžovatel však zaslal městskému soudu k jeho výzvě vyjádření, podle něž je v České republice bez prostředků v tíživé finanční i osobní situaci. Odkázal také na rozsudek Nejvyššího správního soudu publikovaný pod č. 10/2006 Sb. NSS a citoval jeho pasáže, ve kterých Nejvyšší správní soud upozornil na působení tzv. negativní důkazní teorie. Městský soud se podle stěžovatele dopustil stejného pochybení i v nyní posuzované věci. Stěžovatel zároveň požádal o přiznání odkladného účinku jeho kasační stížnosti a požádal o ustanovení právního zástupce pro řízení o ní.

Městský soud usneseními ze dne 20. 2. 2007, čj. 8 Ca 260/2006-39 a 8 Ca 260/2006-40, vyzval stěžovatele k uhrazení soudního poplatku za řízení o kasační stížnosti II., k doplnění této stížnosti a k předložení plné moci udělené advokátovi k zastupování v řízení o této stížnosti.

Podáním ze dne 21. 2. 2007 pak stěžovatel požádal o osvobození od soudního poplatku.

Městský soud poté předložil spis s kasačními stížnostmi Nejvyššímu správnímu soudu.

Pro zjevnou souvislost obou kasačních stížností Nejvyšší správní soud spojil řízení o nich ke společnému projednání a rozhodnutí (§ 39 odst. 1 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud především vážil nezbytnost rozhodnutí o návrhu na přiznání odkladného účinku kasačních stížností (§ 107 s. ř. s.). Dospěl přitom k závěru, že o něm není nutné rozhodovat tehdy, je-li o kasačních stížnostech, stejně jako v posuzované věci, rozhodováno meritorně neprodleně po předložení věci Nejvyššímu správnímu soudu.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížnosti v mezích jejich rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.). Stěžovatel tvrdí, že řízení předcházející vydání napadených usnesení trpí vadou řízení. K tomu Nejvyšší správní soud poznamenává, že ze samotného vymezení kasační námitky a její formulace vyplývá, že namítané pochybení lze obsahově podřadit spíše pod kasační důvod nesprávného posouzení právní otázky soudem ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Kasační stížnosti nejsou důvodné.

Ze soudního spisu vyplývá, že v návaznosti na žádost o osvobození od soudního poplatku, obsaženou v žalobě, městský soud vyzval (dne 26. 9. 2006) stěžovatele k předložení řádně vyplněného potvrzení o osobních, majetkových a výtěžkových poměrech. Stěžovatel ovšem vyplnil pouze své identifikační údaje a jméno a datum narození jeho manželky. Zbývající části formuláře proškrtl. Městský soud jej proto opětovně vyzval (dne 18. 10. 2006), aby sdělil, jaké jsou jeho životní náklady spojené s pobytem v České republice, jaké jsou náklady jeho manželky a z jakých prostředků jsou tyto náklady hrazeny, dále aby specifikoval své příjmy, a v případě, že jsou on nebo jeho manželka nezaměstnaní, aby předložil doklad o evidenci na příslušném úřadě. Stěžovatel k této výzvě uvedl, že on sám nepracuje a na Úřadu práce registrován není. Jeho manželka pracuje pouze brigádně, vydělává pouze malé částky a oba žijí z podpory manželčiny rodičů. Na další výzvu soudu ze dne 27. 11. 2006 k předložení dokladů k prokázání jeho nemajetnosti již stěžovatel nereagoval.

Nejvyšší správní soud nejprve poznamenává, že v případě kasační stížnosti směřující proti rozhodnutí, jehož obsahem je posouzení žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků nebo žádosti o ustanovení zástupce, nemůže neuhrazení soudního poplatku za řízení o kasační stížnosti vést k jejímu odmítnutí. Takový postup by v případě městským soudem nezákonně zamítnuté žádosti o osvobození od soudních poplatků, resp. o ustanovení zástupce, vedl k vytvoření překážky pro podání kasační stížnosti a mohl by být posouzen i jako odmítnutí spravedlnosti. Tento závěr platí tím spíše, že v případě důvodné žádosti o osvobození by se toto osvobození vztahovalo i na řízení o kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud rovněž zdůrazňuje, že ani nedostatek zastoupení stěžovatele v řízení o popsanych kasačních stížnostech nemůže být důvodem pro jejich odmítnutí. Tyto závěry lze vyvodit mj. z judikatury vztahující se k přezkumu

rozhodnutí o zamítnutí návrhu na ustanovení zástupce stěžovatele (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu č. 486/2005 Sb. NSS).

Městský soud zamítl usnesením I. návrh stěžovatele na osvobození od soudních poplatků. Usnesení odůvodnil tím, že stěžovatel svá tvrzení o tom, že nemá dostatečné prostředky, řádně nedoložil. Městský soud proto nemohl v případě stěžovatele dospět k závěru, že jsou u něj splněny předpoklady pro osvobození od soudních poplatků ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř. s.

Při posuzování důvodnosti kasační stížnosti I. Nejvyšší správní soud připomíná, že řízení o žalobě proti nečinnosti správního orgánu, vedené u městského soudu pod sp. zn. 8 Ca 260/2006, není věcně osvobozeno od soudního poplatku a stěžovatel není osvobozen ani osobně [srov. zejm. § 11 odst. 1) a 2) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů].

Individuální osvobození od soudních poplatků je procesním institutem, jehož účelem je ochrana účastníka, který se nachází v tíživých poměrech, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona o soudních poplatcích.

Účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost osvobozen od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.). Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, žádost zamítne. Předpokladem pro osvobození od soudních poplatků je tedy kumulativní splnění tří podmínek - podání žádosti o osvobození od soudních poplatků, doložení nedostatku prostředků a vyloučení zjevné neúspěšnosti návrhu na zahájení řízení.

Stěžovatel v posuzované věci požádal o osvobození od soudních poplatků a ze soudního spisu nevyplývá, že by žaloba byla zjevně neúspěšná (např. opožděná). Při zkoumání existence třetí podmínky, tj. zda stěžovatel nemá dostatečné prostředky, je třeba zdůraznit, že účastníka řízení zatěžuje jak břemeno tvrzení, tak i břemeno důkazní. Jinými slovy, chce-li být účastník se svou žádostí o osvobození od soudních poplatků úspěšný, musí nejen osvětlit svoji finanční a majetkovou situaci, ale musí svá tvrzení také řádně doložit.

V žádosti stěžovatel uvedl, že se osvobození od soudních poplatků domáhá proto, že sám nepracuje, nepobírá žádný příjem a jeho manželka pracuje toliko brigádně a vydělává pouze malé částky. Na výzvu městského soudu tato tvrzení nijak nedoložil a ve formuláři „Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce“ (ze dne 4. 10. 2006) vyplnil pouze své a manželčiny identifikační údaje. Nespecifikoval přitom např. ani náklady spojené s pobytem v České republice, ani životní náklady jeho manželky.

Nejvyšší správní soud se ostatně neztotožňuje ani s námitkou, podle níž městský soud nerespektoval negativní důkazní teorii.

Stěžovateli lze jistě přisvědčit, že nemůže prokázat neexistenci příjmu. Na druhé straně stěžovatel připustil existenci příjmu manželky, který však nijak nespecifikoval, a jehož výši nijak nedoložil. Jako důkazy pak mohly sloužit právě

listiny, jako např. výplatní list z příležitostných prací manželky. Hodnocení, nakolik je manželčin příjem nevysoký a jak ovlivňuje finanční situaci stěžovatele, přísluší při posouzení nároku na osvobození od soudních poplatků soudu, který o žádosti rozhoduje (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 2. 2006, čj. 4 Ans 3/2005-148, www.nssoud.cz). Při svém rozhodování soud přihlíží k celkovým majetkovým poměrům žadatele, k výši soudního poplatku, k nákladům, které si pravděpodobně vyžádá dokazování, k povaze uplatněného nároku a k dalším obdobným okolnostem.

Stěžovatel přes opakovanou výzvu městského soudu žádné příjmy své rodiny nedoložil, ač je ve svém vyjádření připustil, čímž zamezil soudu, aby si jakoukoli úvahu o jeho finanční nouzi učinil.

K namítané shodnosti posuzované věci se skutkovými okolnostmi, na nichž bylo založeno rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 7. 2007, čj. 3 Azs 35/2006-104 (č. 10/2006 Sb. NSS) Nejvyšší správní soud konstatuje, že je nutné rozlišovat mezi situacemi, kdy stěžovatel opírá své tvrzení o neexistenci určité skutečnosti (zde skutečně platí, že negativní skutečnosti nemohou být dokazovány) a případem, kdy stěžovatel majetkové poměry a příjmy (přes jejich tvrzenou, byť minimální, existenci) nedoložil vůbec.

Městský soud nemá povinnost, aby sám za stěžovatele vyhledával další skutečnosti, charakterizující jeho nedostatek prostředků k uhrazení soudního poplatku, a řízení před městským soudem v tomto směru nevykazuje žádné vady.

Ke kasační stížnosti II. Nejvyšší správní soud doplňuje, že podle § 35 odst. 7 s. ř. s. navrhovatel, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát. Ustanovení zástupce je tedy vázáno na dvě podmínky, přičemž splněny musí být kumulativně obě. Ze shora uvedeného je přitom zřejmé, že první podmínka nebyla splněna. K druhé podmínce Nejvyšší správní soud rovněž odkazuje na odůvodnění shora, v souladu s nímž kasační stížnosti stěžovatele projednal, aniž by byl posledně jmenovaný zastoupen advokátem.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnosti důvodnými a podle § 110 odst. 1 s. ř. s. je zamítl.

O náhradě nákladů řízení o těchto kasačních stížnostech rozhodne městský soud v konečném rozhodnutí ve věci samé.

Poučení: Proti tomuto rozsudku nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně 27. července 2007

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu